

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՆՐԱՊԱՏՈՒՄ

1. — Յովհաննես Բժիշկ. — Բժշկութեան Դրօշին (տպ. Երևան, 1987) մէջ, էջ 41, կը կարդանք. «Մեր ձեռքի տակ եղած փաստական տվյալները հնարաւորութիւն չեն ընձեռում աւելի ստոյգ պարզելու, թէ այդ երկու բժիշկներէն որին է տկնարկում Բաւնիաթ Սեբաստացին»։ — Ակնարկուած բժիշկներէն առաջինը Յովհաննէս կ'ապրէր Թ. Դարուն, իսկ երկրորդը, Նոյն անունով, ապրած է ԺԵ. Դարուն։ Արդ՝ Յովհաննէս բժիշկի կիրարկած ռամկօրէն լեզուն, արտառոց ուղղագրութիւնը, և Ֆլամենդու քաղաքին յիշատակութիւնը ամենեւին չեն պատշաճիր Թ. Դարու Յովհաննէսին, բայց շատ յարմար կու գան ԺԵ. Դարու համանուն բժիշկին։

2. — Թեղով. — Նոյն, էջ 86, տող 5-6, կը կարդանք. «զգաւն չուտ եփէ ի գլուխն հանէ, թէ զով խալտի»։ — Ուղղելի է՝ Թեղով [= շուտով]։

3. — Այն Ե. — Նոյն, էջ 89, տող 26-27, կը կարդանք. «և տաք ջրով բերաբերութիւն այն է»։ — Ուղղելի է. «և տաք ջրով վերաբերութիւն այն է»։

4. — Մի sur. — Նոյն, էջ 116, տող 30, կը կարդանք. «և միս և գինի մի տուր»։ — Աւելի ուղիղ է «մի տար», ինչպէս ունի D ձեռագիրը։

5. — Խանձաղ. — Նոյն, էջ 127, տող 3, կը տեսնուի «չահմ-ի խանձաղ»։ Սպասելի էր որ այդ բառը տրուած ըլլար Բառարանին մէջ Քրնագրի ուղղագրութեամբ, բայց տրուած է տարբեր ձևով, «Շահմ-ի հանգալ» (էջ 172)։

Հետեւեալ նշումները կը վերաբերին Ղրիմացի Յակոբ Վարդապետի «Տոմարագիտական Աշխատութիւններ» գործին, որ տպուած է Երևան, 1987ին։

6. — էջ 87, տող վարէն 11, «թէ ոչ՝ սխալ է զարուստն»։ — Ուղղելի՝ սխալէ։

7. — էջ 106, տ. վարէն 9. «և պատճառ է զբարակ ծիրն»։ — Ուղղելի՝ պատճառէ։

8. — էջ 152, տող 8, «Ձայս ոչ է թէ վասն պակաս գոլոյ»։ — Ուղղելի՝ ոչ է թէ։

9. — էջ 153, տող 6, «ի նիսան եղիցի զՋառիկս»։ — Ուղղելի՝ Ջառիկս։

10. — էջ 155, տ. վարէն 4, «զամս ինն մեծ տառապանս կացեալ»։ — Ուղղելի՝ ի մեծ, ինչպէս ունին երկու ձեռագիրներ (էջ 318)։

11. — էջ 156, տող 5, «Աստուած և բաց զմիտս նոցա»։ — Ուղղելի՝ Աստուած երաց։

12. — էջ 159, տ. վարէն 2, «վասն չորիցն ապրիլի շատ ասացի այսքան»։ — Ուղղելի՝ շատասցի այսքան։ Նոյնպէս, էջ 164, տող 18, «Բայց այսքան շատ ասացի», կարգալ՝ շատասցի։

13. — էջ 163, տող 8, «զոր կէտ ունին ի յեղանակք տարւոյն»։ — Ուղղելի՝ ունին յեղանակս, ինչպէս կը տեսնուի տարբերակներու ձեռքերն (էջ 320)։

14. — էջ 166, տող 20, «վասն որոյ բուն հարցուք»։ — Ուղղելի է՝ բուն հարցուք, ինչպէս ունին երկու ձեռագիրներ (էջ 321)։

15. — էջ 179, տող 25, «աւուրք պաշտաման նոցա», Ղուկ. Ա. 40. — Ուղղելի՝ պաշտաման նորա, Ղուկ. Ա. 23։

16. — էջ 211, տող 25-26. «և խրատիչ ոչ գտանի զնա, ետ վարդապետ բուր աշխարհի ի երեսս երկրից»։ — Ուղղելի՝ և խրատիչ ոչ գտանի, զնա ետ վարդապետ բուր աշխարհի ի երեսս երկրից։ Վերջին բառին կը վկայեն ութ ձեռագիրներ (էջ 348)։

17. — էջ 263, տող 13, «ի միոյ գծից բաղկանայ»։ — Ուղղելի՝ ի միոյ գծէ, ինչպէս կը գտնուի երկու ձեռագիրներու մէջ։

18. — էջ 267, տող 17, «և ոչ ի տեղւոջէ իմիք»։ — Ուղղելի՝ և ոչ յանտեղւոջէ իմիք, համաձայն տարբերակներու (էջ 372)։

19. — էջ նոյն, տող 26, «և Աստուած գալով ամենուրեք»։ — Ուղղելի՝ գալով, ըստ երեք ձեռագիրներու (էջ 372)։

20. — էջ 268, տող 12, «գոնէ ըստ աղօտ տեսանել»։ — Ուղղելի՝ ընդ աղօտ (Ա. Պետ., Ա. 12)։

ՆՈՐԱՅՐ Ն. ԲԻԷԳԱՆԴԱՑՈՒ ԱՆՏԻՊ «ՀԱՏԸՆՏԻՐ ՏԱՂԱՐԱՆ»Ը

Նորայր Ն. Բիւզանդացին (1845—1915 ղեկաւ. 25) նախ եղել է Վինետիկեան Մխիթարեան Միաբանութեան անդամ, ապա 1876 ին աշխարհականացել է. որպէս քահանայ կոչուել է Հայր Յարութիւն Թերզոնցի 1869 թ. ապրիլին ուղարկուած է Պոլիս, 1870—1872 թթ. պաշտօնավարում Գաղկեդոնի (Գատը Բէթ) Մխիթարեան վարժարանում: Շարունակուած է աշխատել դեռեւս վանքում ձեռնարկած ֆրանսերէն—հայերէն բառարանի վրայ: Վանքում եղած ժամանակ, ուր երկու տարի վարել է մատենադարանապետի պաշտօնը, Հ. Յ. Թերզոնցը հետաքրքրուել է հայկական միջնադարեան տաղերով: Պոլսում տաղարան հրատարակելու միտք է ունենում, ինչպէս վկայում են ոտորեւ հրատարակուող նրա երկու նամակները և ուրիշներ. ուստի հաւաքում է տաղեր, որքան հնարուոր է. այս նպատակով դիմում է Ս. Ղազարում մնացած իր եղբայրակիցներին երկուսին: 1870 թ. օգոստոսի 19 ին գրել է ոմն Հայր Սահակին. «Աղաչեմ տալ ընդօրինակել Ջարենի Շիշմանեան կամ այլում ումեք ի մանկաւոյդ ուսանաւոր մի Ամիր Մուսէ Նաղաշի, զոր գտցես ի Հայկարան Դ, էջ 997, առանց զգուշացուցանելոյ տեսչիդ թէ վասն իմ իջէ. նոյնպէս ի Հայկարան Զ, էջ 309, զպատմութիւն առմանն Կ. Պոլսոյ գրեալ յԱթրակասէ Անկիւրացւոյ, դարձեալ տացես գաղափարել որ ինչ գտանի զԱռաքելէ Բաղիշեցւոյ ի Հայկարան Դ, էջ 439,

982, 1005. Հայկարան Զ, էջ 801, և Հայկարան Յիշատակարանաց, էջ 745, 811, 1052: Խնդրեմ ի սիրոյդ մատուցանել ինձ անյապաղ զայս ծառայութիւն: Եւ միւս թուղթս յանձնել ի ձեռս Հ. Վահանայ ամենայն զգուշութեամբ, զի մի՛ անկցի ի ձեռս այլոց: Ողջ լեք» (Նորայրի դիւան, Թղթ. 4:1—14, Վաւ. 4:7, էջ 30, մեր էջակալմամբ): «Միւս թուղթը» հետեւեալն է, նոյն օրը գրուած. «Պատուական եղբայր Հ. Վահան, աղաչեմ սիրելութեանդ ընդօրինակել վասն իմ գտաղս Յրկան երգասացի, որոց սկիզբն է «Իմ սիրտ, վատին մի՛ լսել», Տղր. ԺԶ, էջ 407, և «Կ'ուզե՞ս որ ազիդ կենաս», Տղր. ԺԵ, էջ 214. դարձեալ գտաղս Յովհաննիսի Թուկուրանցւոյ՝ «Քիմսէ պէնի պիմէդ խիտ», Ոսկեփորիկ Դ, էջ 7. «Ըզքեզ Աստուած խոստովանիմ», գիրք ոտանաւորաց, էջ 730, թիւ ձեռագրին՝ 171. Դ. Դ. «Ըզքեզ ունիմ յոյս լ'ապաւէն» ի նմին ձեռագրի, էջ 733» (ն. տ.): 1870 թ. դեկտեմբերի 1 ի նամակում դարձեալ Հ. Սահակից խնդրում է. «Կ'աղաչեմ որ օրինակել տուած տաղերդ առաջին տոթով անմիջապէս ձեռքս հասցնես. Հ. Վահանին սիրոյդ յանձնած տաղերէն զատ, կը խնդրեմ որ աս հետեւեալներն ալ գրել տաս. 1. Յովհ. Թուկուրանցւոյ «Տող ի Լիպարիտն», Տողարան ԺԵ, 249. 2. «Տեսայ իմ հոգուս հոգին», Տողր. ԺԶ, 437. 3. «Երթայաք ու գայաք», Տողր. ԺԶ, 485. 4. «Աստուած իմ Յիսուս», Տողր. ԺԶ, 581. 5. Առաքել վարդապետի սեղանօրհնէք որ կը սկսի «Օրհնեսցուք մեք միարան», Ոսկեփորիկ Դ, 433. 6. «Իմաստնոյն կեանքն», Տողր. Զ, 189: Ասոնցմէ զատ Ալիշանէն տեղեկացիր, բայց առանց ամենևին իմ անունս տալու, թէ ո՞ր տաղարանին մէջ է Յովհ. Թուկուրանցւոյն այն տաղը յորում կը պատմէ Նարեկացւոյն եփած աղանիները պահող օրով կենդանացնելու հրաշքը, և մէյմ'ալ Դաւիթ Սալամաթեցւոյն ծաղկանց տաղը ուր չառ մը ծաղիկներու անուններ կը գանուին, և ասոնք ալ ընդօրինակել աւել, բայց կ'աղաչեմ կտրիճ գողափարողի մը յանձնես և խնամով բող-

21. — էջ 272, տող 23, «որպէս չարագրեալ է ի Գիրս. սանդուխտ». — Ուղղելի՛ ի Գիրս Սանդոց, ինչպէս ունի ձեռագիրներէն մին (էջ 374) կամ, ի Գիրս Սանդուղք (Սանդուխտ), որ գործն է Յովհաննէս Կլիմաքոսի:

22. — էջ 304, տող 28, «յոր և երթալն էր». — Ուղղելի՛ երթալն էր, ըստ վկայութեան երկու ձեռագիրներու (էջ 387):

Ն. ԱՐԲ. ՄՈՎԱԿԱՆ